

Rapport fra fact-finding mission til Aserbajdsjan

De tidligere OPON-styrker i Aserbajdsjan m.m.

27. januar – 1. februar 2002

Udlændingestyrelsen

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	3
2. OPON	5
2.1 BAGGRUNDEN FOR BEGIVENHEDERNE I MARTS 1995	5
2.2 NUVÆRENDE FORHOLD	7
2.3 RETSFORHOLD.....	9
3. KUP- OG ATTENTATSFORSØG	13
4. FABRIKKEN SATTARKHAN	14
5. POLITISK OPPOSITION GENERELT	15
6. DEN 11. SEPTEMBER 2001	17
7. TILFANGETAGNE ARMENSKE OG ASERBAJDSJANSKE SOLDATER	18
8. LISTE OVER KONSULTEREDE KILDER	20
9. BILAG	22
BILAG 1: KORT OVER ASERBAJDSJAN	23
BILAG 2: NOTAT OM OPON. KILDE: INSTITUTE OF PEACE AND DEMOCRACY	24
BILAG 3: IKKE-KOMPLET LISTE OVER POLITISKE FANGER I ASERBAJDSJAN. KILDE: HUMAN RIGHTS CENTER OF AZERBAIJAN	29
BILAG 4: LISTE OVER UDLEVEREDE OPON-MEDLEMMER FRA RUSLAND. KILDE EN VESTLIG AMBASSADE (IV)	45
BILAG 5: LISTE OVER FÆNGSLER I ASERBAJDSJAN.....	46
BILAG 6: OVERSIGT OVER KUPFORSØG MOD DEN ASERBAJDSJANSKE PRÆSIDENT. KILDE EN VESTLIG AMBASSADE (IV)	50

1. Indledning

Kommissorium

Udlændingestyrelsen gennemførte i perioden 27. januar til 1. februar 2002 en fact-finding mission til Aserbajdsjan med det formål at indsamle informationer i henhold til følgende kommissorium:

Der ønskes indhentet oplysninger til belysning af:

OPON:

- Hvorvidt gruppen fortsat er politisk og oppositionel aktiv?
- Er Mahir Djavadov (bror til den tidligere leder af OPON-styrkerne Rovshan Djavadov), der opholder sig i Iran, gruppens nuværende leder?
- Har gruppen opbygget såkaldte ”sportsklubber” eller bevæbnede enheder, og samarbejder den med Popular Front of Azerbaijan og/eller Azerbaijan Democratic Party?
- Blev der i september 1999, og bliver der fortsat, foretaget arrestationer af tidligere eller nuværende medlemmer?
- Pågår der for tiden retssager mod OPON-medlemmer, og i så fald for hvilken type aktiviteter rejses der tiltale for, i hvilken grad skal tiltalte have profileret sig, og hvilke straffe idømmes der?
- Hvor mange af de tidligere OPON-medlemmer, der blev fængslet efter anklager om at have begået attentater mod præsidenten i midten af 1990’erne, har fået amnesti?
- Hvor mange kupforsøg har der været mod præsidenten Haidar Aliyev, og hvor mange attentats forsøg mod sønnen Ilkham Alijev?
- Bliver der illegalt fremstillet våben på fabrikken Sattarkhan, der producerer udstyr til olieboring, blev direktøren dræbt i marts 2000 og hvordan, og hvem var hans souschef?

Politisk opposition generelt:

- Er der efter den 11. september 2001 sket en skærpelse af holdningen over for den politiske opposition og pressen, og er antallet af politiske fanger øget?

Tilfangetagne armenske og aserbajdsjanske soldater (POW):

- Hvor mange hhv. armenske og aserbajdsjanske soldater holdes fortsat fanget i Armenien og Aserbajdsjan?

- Bliver der fortsat taget fanger ved grænseområdet, i så fald hvor mange, og hvad sker der med dem?
- Kendes der tilfælde, hvor tilfangetagne aserbajdsjanske soldater er blevet frigivet af armenske desertører?

Delegationen afholdt møder i Baku (jfr. kort i bilag 1) med internationale organisationer og lokale menneskerettighedsorganisationer, med partier og fire vestlige ambassader. Der henvises til listen over konsulterede personer i afsnit 8, i hvilken også enkelte kilder beskrives nærmere.

UNHCR angav, at organisationens mandat ikke omfatter overvågningen af menneskerettigheder i Aserbajdsjan, og henviste derfor delegationen til at søge oplysningerne indhentet via udvalgte ambassader. En international og en europæisk kilde samt ambassaderne ønskede i den efterfølgende missionsrapport at være anonyme, og en enkelt kilde ønskede ikke at udtale sig til ét af emnerne i kommissoriet. Kildernes ønske om anonymitet er fremsat med forskellige begrundelser, herunder at flere af spørgsmålene er politisk sensitive blandt andet i forbindelse med Aserbajdsjans medlemskab af Europarådet¹, og at man ikke ønskede at skade de stedlige arbejdsvilkår.

I kriterierne for udvælgelsen af kilderne er indgået kildens repræsentativitet, kompetence og viden i forhold til de emner, der skulle undersøges. Dertil er søgt tilstræbt en vis bredde i kildegrundlaget, således at såvel nationale som internationale organisationer m.fl. er blevet inddraget. Spørgsmål af juridisk karakter er så vidt muligt blevet forelagt juridiske eksperter og organisationer. Antallet af kilder er udvalgt efter emnernes kompleksitet samt efter missionens tidsmæssige ressourcer. Kildernes faktuelle oplysninger er, så vidt det er muligt, søgt verificeret gennem andre kilder, herunder skriftlige. Kildernes vurderinger og opfattelser af bestemte forhold er i rapporten gengivet loyalt.

Delegationen blev overalt godt modtaget. Ved flere af møderne blev der brugt tolk.

Der er i rapporten ikke tilstræbt en ensretning af translitteration af navne og stednavne, som alt efter hvilket translitterationssystem, der anvendes, kan variere.

---

¹ Aserbajdsjan blev sammen med Armenien fuldt medlem af Europarådet den 25. januar 2001.

2. OPON

2.1 Baggrunden for begivenhederne i marts 1995

Institute of Peace and Democracy udleverede et notat på russisk om baggrunden for konflikten vedrørende OPON-styrken² i marts 1995, de såkaldte martsbegivenheder. Følgende er således et uddrag af det oversatte notat, der er vedlagt som bilag 2.

”Ved ”martsbegivenhederne” i Aserbajdsjan forstås normalt begivenhederne i dagene 13.-17. marts 1995, da der i to af landets regioner – i Kazakh- og Agstafin-regionen ved grænsesammenløbet med Armenien og Georgien, samt i hovedstaden Baku, af Specialpolitikorpset (OPON) i henhold til myndighedernes officielle version blev foretaget ”en opstand med fremsættelse af politiske krav”. Efter at være blevet nedkæmpet med militærkraft blev opstanden senere betegnet som et forsøg på statskup og førte til arrestation af op til 710 personer. Heraf blev 207 (eller 29%) sat på fri fod på grund af uskyld, yderligere fik 75 desertører, der ikke var involveret i kupforsøget, amnesti (11%), medens 7 fik en betinget straf (1%). 407 personer blev domfældt, af hvilke 373 blev dømt frihedsstraf, og 2 dømt til skydning.” ...

”Lederne af martsbegivenhederne var brødrene Rovshan og Makhir Dzhavadov. Førstnævnte var viceindenrigsminister i Azerbajdzhan og ansvarlig for OPON. Den anden var anklager i bydelen Khatain i Baku.”...

”I marts 1995 blev en deling på 10 mand fra Styrelsen til Kamp mod Gangstervælde og Terrorisme sendt til Agstafa i det nordvestlige Azerbajdzhan i forbindelse med en beskydning af den regionale administrationschefs bolig. Det statslige Vejpolit (GDP) informerede den 12. marts anholdelsesgruppen om, at 4 biler med bevæbnede civile personer havde passeret forbi en GDP-post i Tovuz-regionen uden at efterkomme GDP’s ordrer om at standse. Efter en succesrig operation fik anholdelsesgruppen standset alle 4 biler. De tilbageholdte viste sig at være OPON-folk, der eskorterede smuglergods (50 ton kobber) på vej til Georgien.

Kl. 2.30 om natten indtog Kazakh’s OPON, sammen med bevæbnede civile personer, byens politistation og Kazakh’s militærforlægning. Efter at have erobret nogle pansrede køretøjer begyndte de at bevæge sig i retning af Agstafin-regionen. Ved indfaldsvejen til Akstafa beskød de kl. 4.40 en vejpolitipost, der havde forsøgt at stoppe kolonnen, hvorved en af GDP-folkene blev såret.

Efter at have erobret og afvæbnet GDP-posten begyndte OPON-kolonnen at bevæge sig mod regionscentret Akstafa, hvor der kl. 5.20 om morgenen opstod kamp ved byens politistation, hvorved 1 person blev dræbt på begge sider. Kl. 6.30 havde OPON-folkene,

---

² OMON/OPON Special Milicia/Police Brigade (Otryad Miličii/Poličija Osobogo Naznačenija). OMOM blev grundlagt i 1991 som en speciel politistyrke, endnu medens Aserbajdsjan var en sovjetrepublik, og blev blandt andet indsat i konflikten mellem Armenien og Aserbajdsjan. Efter selvstændigheden skiftede styrken navn til OPON.

der talmæssigt var overlegne, erobret og afvæbnet Akstafas Politistation. Derefter forsøgte OPON-folk at angribe militæret i Tovuz, men blev nedkæmpet.

I forbindelse med dette udsatte Azerbajdzhans præsident Aliev sit besøg i Pakistan og Iran og sendte til at begynde med Rovshan Dzhavadov til Kazakh-regionen.”...

” Efter halvanden dag, den 12. marts, vendte Rovshan Dzhavadov tilbage til Baku. Han fik høre om rådslagningerne og også om, at mens han havde været væk, var der hele tiden ankommet fly til Baku fra Den autonome Republik Nakhchevan med folk, der straks var blevet bevæbnet. På det tidspunkt fik man kendskab til, at hæren havde fået ordre til at anvende magt. OPON-folkene i regionerne blev beskydt med kanoner og overgav sig til regeringsstyrkerne. En del af dem forsøgte at skjule sig i nabolandet Georgien, hvor man allerede den 15. marts begyndte at arrestere dem.”...

”Alt i alt blev der i løbet af martsbegivenhederne dræbt 3 soldater, 1 politimand og 2 oprørere i dette område. 23 blev såret, heraf 11 regeringssoldater og 3 politifolk.

Den 14. marts blev der i fjernsynet oplæst en ordre fra Azerbajdzhans indenrigsminister, Ramil Usubov, om nedlæggelse af OPON. Den øverstbefalende for OPON blev befaleet med en frist på tre dage (til kl. 00.00 den 17. marts) at aflevere al teknisk udrustning og bevæbning, der var registreret i Korpset. Til gengæld blev det meddelt, at de OPON-folk, der havde tjent staten på hæderlig vis, ville blive overført til andre poster inden for Indenrigsministeriet.

OPON afvæbnede sig ikke inden for den angivne frist. Azerbajdzhans indenrigsminister hævdede, at ud af mere end 600 medarbejdere i OPON var der kun ca. 100, der adlød ordren og afleverede deres våben i marts 1995. Efter fristens udløb var der natten mellem den 16. og 17. marts et væbnet sammenstød mellem medlemmer af det tidligere OPON og regeringsstyrkerne, hvorved snesevis blev dræbt og såret.

Ifølge den officielle version blev kamphandlingerne startet kl. 2.00 om natten af OPON-medlemmer.”...”OPON-folkene hævdede bagefter, at de første, der åbnede ild, var regeringsstyrkerne. Dette var OPON ikke parat til, da den øverstbefalende havde meddelt soldaterne, at der var opnået en eller anden aftale med myndighederne og våbnene skulle afleveres om morgenen.” ...

”Efter en forbitret kamp blev OPON-folkene trængt tilbage på deres base, der ligger i boligkvarteret ”8-j kilometer”. Kl. 8.00 kontaktede oprørernes leder, tidligere første viceindenrigsminister Rovshan Dzhavadov (han var blevet fjernet fra sin post to dage forinden efter ordre fra indenrigsminister R. Usubov) telefonisk Tyrkiets ambassadør i Azerbajdzhan, Altan Karamanoglu, og bad ham sætte sig i forbindelse med Azerbajdzhans præsident Aliev og bede ham standse ilden. A. Karamanoglu videregav R. Dzhavadovs anmodning til Aliev. Præsidenten forlangte, at oprørerne skulle hejse det hvide flag.

Oplysningerne om de videre begivenheder er af modsigende karakter. Præsidenten og Forsvarsministeriet (MO³) militærchefer hævder, at det hvide flag ikke blev hejst. Nogle

---

³ MO er forkortelsen på Ministerstva Oborony, Forsvarsministeriet.

øjenvidner, heriblandt iagttagere ved USA's ambassade i Azerbajdzhan, hævder imidlertid, at MO's væbnede enheder ikke tog sig af det højste hvide flag og fortsatte ilden. OPON-folkene hævder, at det vindue, hvor det hvide flag var hængt ud, blev beskudt med en granatkaster. Rovshan Dzhavadov og en beskyttelsesgruppe forsøgte at trænge igennem omringningen, men han blev såret og kørt til Indenrigsministeriets hospital. Der lod man ikke lægerne komme til ham, førend han var død af blodtab. Endelig kl. 11.30 højste OPON-folkene det hvide flag. Men heller ikke denne gang holdt ilden inde med det samme, idet, som det hævdes af forsvarsminister S. Abiev, den officer, der var sendt af sted til forhandlinger, blev dræbt. Kl. 11.40 holdt ilden inde.

Ifølge anklagemyndighedens oplysninger var der 45 dræbte under martsbegivenhederne, herunder 25 soldater, 11 OPON-soldater, 2 politifolk og 7 civilpersoner.”

Human Rights Center of Azerbaijan oplyste, at OPON gik ind i politik for anden gang i marts 1995. Der var på det tidspunkt mange episoder mellem det almindelige politi og denne særlige politistyrke. Begivenhederne startede i en anden by, men fortsatte ind i Baku. Der var på det tidspunkt et politisk ønske om udskiftninger, hvorfor man kaldte det et kupforsøg. Der var blevet indgået en aftale mellem OPON og myndighederne om, at de skulle afvæbnes. Det var imidlertid ikke alle, der afleverede deres våben, men de dannede i stedet illegale våbengrupper. Cirka 600 personer blev arresteret i den forbindelse. Nogle af de arresterede tilhørte OPON, men de blev løsladt efter nogle måneder. Nogle af de personer, der blev anholdt og senere løsladt, arbejder nu i politiet.

Institute of Peace and Democracy oplyste, at ansatte i OPON-styrken gennemgik den normale militære værnepligt, men at de herudover blev uddannet på særlige politiskoler, idet de skulle uddannes inden for strafferetten m.v. OPONs hovedopgave var bekæmpelse af terrorisme. De pågældende havde en særlig uniform, der således var forskellig fra den almindelige politistyrkes uniformer.

Azerbaijan Young Lawyers's Union oplyste ligeledes, at politifolk fra OPON-styrkerne havde specielle uniformer.

2.2 Nuværende forhold

Hvorvidt OPON fortsat er politisk og oppositionel aktiv? Er Makhir Dzhavadov gruppens nuværende leder? Har gruppen opbygget såkaldte ”sportsklubber” eller bevæbnede enheder, og samarbejder den med Popular Front of Azerbaijan og/eller Azerbaijan Democratic Party?

Institute of Peace and Democracy oplyste, at OPON efter martsbegivenhederne blev opløst, og at en del af de ansatte blev optaget i den almindelige politistyrke. Der var og er ikke tale om noget politisk parti. Der findes dog nogle støttekomitéer af social karakter, bestående af bl.a. forældre til de tidligere nu fængslede medlemmer af OPON.

Human Rights Center oplyste, at der ikke kan tales om et *frivilligt medlemskab* af OPON, idet der var tale om en officiel betegnelse i forbindelse med et ansættelsesforhold. Der var således tale om en egentlig politistyrke og ikke en politisk gruppe.

En vestlig ambassade (IV), som ønskede at være anonym, oplyste, at OPON-enhederne blev afvæbnet efter konflikten i 1995, og at der ikke er tale om et politisk parti.

En anden vestlige ambassade (III), der ligeledes ønskede at være anonym, oplyste, at medlemmerne af OPON ikke er politisk aktive i dag.

Popular Front of Azerbaijan oplyste, at OPON ikke er politisk aktive i dag i Aserbajdsjan – hverken legalt eller illegalt.

Human Rights Center of Azerbaijan, Institute of Peace and Democracy, en vestlig ambassade (IV), der ønskede at være anonym, og Popular Front of Azerbaijan kunne bekræfte oplysninger om, at Makhir Dzhavadov, bror til den tidligere nu afdøde leder af OPON-styrkerne, Rovshan Dzhavadov, fik asyl i Østrig, og nu lever i eksil i Iran.

Human Rights Center of Azerbaijan oplyste, at Makhir Dzhavadov nægter sig skyldig i anklagerne vedrørende begivenhederne i marts 1995, men ingen ved med sikkerhed, hvilken rolle han havde. Kilden vurderede, at der er tale om et ”politisk trick”, et forsøg på at skabe sig et image, når der går rygter om, at han var ved at opbygge militære enheder i Iran. Kilden oplyste endvidere, at OPON ikke eksisterer som en hemmelig gruppe i Aserbajdsjan, og at oplysninger om ”sportsklubber” i Aserbajdsjan ikke skal tages alvorligt. Kilden pointerede, at der ikke er nogen væbnet opposition i Aserbajdsjan, og at ingen af de politiske partier har væbnede grupper i Aserbajdsjan.

Institute of Peace and Democracy vurderede, at Makhir Dzhavadov i Iran ikke har nogen forbindelse til de nuværende politistyrker. Den pågældende har etableret et politisk parti i Iran, et såkaldt OPON-parti, som han får opbakning til af de iranske myndigheder. I Aserbajdsjan nyder han imidlertid ingen anerkendelse, og de fleste er bange for at have noget med ham at gøre. Kilden tilføjede, at Makhir Dzhavadov ikke er ved at opbygge våbengrupper i Aserbajdsjan, og at der ikke findes væbnede grupper i Aserbajdsjan.

Popular Front of Azerbaijan oplyste, at det ikke fandt det sandsynligt, at medlemmer af OPON skulle være knyttet til nogen politiske partier.

En international organisation, der ønskede at være anonym, oplyste, at der er beskyldninger om, at Makhir Dzhavadov udstyrer grupperinger i Aserbajdsjan med våben, og at han derfor er blevet begæret udleveret, da myndighederne er af den opfattelse, at han er kriminel og ikke en politisk flygtning.

En vestlig ambassade (I), der ønskede at være anonym, oplyste, at ambassaden ikke er bekendt med, at Makhir Dzhavadov skulle stå bag væbnede grupper i Aserbajdsjan i dag.

En international organisation, der ønskede at være anonym, vurderede, at det er lidet sandsynligt, at Makhir Dzhavadov skulle være i stand til at gennemføre et kup i Aserbajdsjan. Kilden henviste til, at Aserbajdsjan er et gennemkontrolleret land med mange ressourcer. Der er således mellem 65-70.000 ansatte i den nuværende politistyrke i Aserbajdsjan.

En vestlig ambassade (IV), der ønskede at være anonym, oplyste, at den anser det for tvivlsomt, at Makhir Dzhavadov skulle være i stand til at erobre områder i Aserbajdsjan, og at der er tale om praleri, når den pågældende erklærer, at han har bevæbnede grupper i Aserbajdsjan.

En anden vestlig ambassade (III), der også ønskede at være anonym, oplyste, at den ikke har oplysninger om, at Makhir Dzhavadov har opbygget væbnede grupper i Aserbajdsjan. Kilden havde heller ikke hørt om, at der skulle være nogen forbindelse mellem såkaldte ”sportsklubber” og OPON.

2.3 Retsforhold

Blev der i september 1999, og bliver der fortsat foretaget arrestationer af tidligere eller nuværende medlemmer? Pågår der retssager mod OPON-medlemmer og for hvilke aktiviteter rejses der tiltale, i hvilken grad skal de pågældende have profileret sig og hvilke straffe idømmes der? Hvor mange af de tidligere medlemmer, der blev fængslet, har fået amnesti?

Generelt set var det på møderne vanskeligt at få konkrete og præcise tal på, hvor mange personer, der er blevet anholdt og dømt i forbindelse med begivenhederne i marts 1995. Det var ligeledes vanskeligt at få konkrete og nøjagtige oplysninger om indholdet af de afsagte domme, herunder efter hvilke bestemmelser, de pågældende er blevet dømt. Straffelovens § 57 (landsforræderi) blev dog ved flere lejligheder nævnt. Herudover var det vanskeligt at få konkrete og præcise oplysninger om eventuelle verserende sager og antallet af personer, der har fået amnesti.

Human Rights Center of Azerbaijan oplyste, at generelt set fik de personer, der blev dømt i forbindelse med martsbegivenhederne, hårde straffe – mellem 7-15 års fængsel, ligesom nogle fik dødsstraf. I dag er der omkring 300 personer, som sidder fængslet, og som deltog i martsbegivenhederne. Cirka 600 personer blev arresteret, men mange blev efterfølgende undskyldt og løsladt. Dengang var der ikke mulighed for at give amnesti til personer, der var dømt efter straffelovens § 57, men det blev ændret i september 2001. Kilden oplyste yderligere, at dem, der deltog i selve kuppet, fortsat sidder fængslet, men at det er muligt, at de får amnesti. Der har for nylig været foretaget nogle arrestationer, men at de omfatter personer, der var direkte involveret i kupforsøget i marts 1995, og som kan anklages for landsforræderi. Kilden vurderede endvidere, at personer, der blot deltog i begivenhederne/var til stede (*participants*), ikke risikerer at blive anholdt.

Der henvises endvidere til den af kilden udarbejdede liste over politiske fanger i Azerbaijan i bilag 3, den såkaldte *Eldars liste*⁴. Det fremgår blandt andet af listen, at sagerne 245 til 541 vedrører OPON-sager. Ifølge listen blev langt de fleste anholdt i perioden 1995-96. Der er nævnt 21 sager vedrørende personer, der blev arresteret i perioden 1997-1999, og 12 sager vedrørende personer, der blev arresteret i perioden 2000-2001.

Institute of Peace and Democracy oplyste, at de fleste af de personer, der deltog i begivenhederne i marts 1995, blev arresteret, herunder også almindelige medlemmer, der ikke deltog i selve kuppet. De pågældende fik en dom og blev fængslet alene som følge af deres medlemskab af OPON. De, der kunne bevise deres uskyld, blev dog senere løsladt. Kilden oplyste, at der blev foretaget mere end 400 arrestationer, hvoraf de fleste blev arresteret i 1995. Nogle flygtede endvidere til Rusland eller Georgien, og der var også nogle, der blev udleveret herfra til Aserbajdsjan i 1998 og 1999. Kilden vurderede endvidere, at dette også ville kunne forekomme i dag, men at myndighederne er mere milde i dag. Kilden pointerede, at de, der er i risiko, er de, der var involveret i begivenhederne i 1995, herunder de, der var ansat i styrken 1994-1995. Kilden oplyste, at mange af de dømte fik mellem 8-15 års fængsel, ligesom enkelte fik livstid. Der er også i dag medlemmer af OPON, som sidder fængslet, herunder også personer, der ikke havde noget med konflikten at gøre. Kilden kunne

---

⁴ Listen over politiske fanger blev udarbejdet i 1993 af Eldar Zeynalov, deraf Eldars liste.

ikke oplyse, hvilke bestemmelser i straffeloven de pågældende var blevet dømt efter. Kilden oplyste, at der ikke pågår nogen sager i dag vedrørende tidligere ansatte inden for OPON.

Association of Lawyers of Azerbaijan oplyste, at 17. marts 1995 er datoen for ”regeringsskiftet”, hvor OPON-medlemmer blev tvunget til at kæmpe på regeringens side. Der var hundrede, der blev arresteret i forbindelse med begivenhederne den 17. marts 1995, og de fik ikke en retfærdig rettergang. Kilden oplyste, at der blandt de arresterede var ekstremister, men at det kun var tale om en lille del af de anholdte (cirka 5-20 personer ud af cirka 500 dømte). De personer, der blev dømt, fik minimum 10 års fængselsstraf. Kilden oplyste videre, at Europarådet har udarbejdet en liste med navne på 16 personer, som det europæiske samfund ønsker løsladt. Kilden bemærkede, at der ikke er nogen, der kan give konkrete tal på, hvor mange tidligere ansatte i OPON, der i dag sidder fængslet, men at der er omkring 300 personer, som er tilbageholdt uretmæssigt. Kilden tilføjede, at antallet af fængslede er højere, end hvad der fremgår af de udarbejdede lister og henviste herved til, at mange ikke har advokater. Kilden oplyste videre, at mange af de tidligere ansatte i OPON flygtede og lever i dag i udlandet, herunder i Rusland. Hvis de pågældende vender tilbage til Aserbajdsjan, risikerer de at blive arresteret. Der pågår således stadig mange sager. Kilden kunne ikke oplyse om konkrete sager eller angive konkrete tal herpå, men oplyste, at der er nogen, der var blevet pågrebet i Rusland og udleveret til Aserbajdsjan.

Kilden vurderede, at det ikke er sandsynligt, at en person skulle kunne sidde i et fængsel i tre år uden at blive stillet for en dommer; der kunne højst være tale om et år. Kilden vurderede generelt, at den nye straffelov fra september 2001 ikke er så restriktiv som den tidligere, selv om muligheden for at få sagen genoptaget/strafnedsættelse ikke fungerer. Kilden bemærkede, at det alene er få personer, der har fået amnesti.

Azerbaijan Young Lawyers's Union oplyste, at der mellem de arresterede OPON ansatte er ekstremister og personer, der har begået drab, men at der også er uskyldige.

Ashraf Farzali Mehdiyev, formand for partiet Gejrat, oplyste, at der blandt partimedlemmerne også er tidligere medlemmer af OPON. Videre oplyste kilden, at 420 personer er i fængsel på nuværende tidspunkt.

Popular Front of Azerbaijan oplyste, at mange af de personer, der blev arresteret, blot udførte ordre fra overordnede, hvorfor kilden mente, at de i dag er uretmæssigt i fængsel.

En vestlig ambassade (I), der ønskede at være anonym, påpegede, at Europarådet har stillet som betingelse for Aserbajdsjans fortsatte medlemskab, at myndighederne løslader eller genvurderer alle sager vedrørende politiske fanger. Det er imidlertid et meget omdiskuteret spørgsmål, hvem der kan betegnes som politiske fanger. Nogle af de fængslede har således rent faktisk begået forbrydelser, herunder tidligere medlemmer af OPON. Kilden oplyste, at det forlyder, at der er mellem 300-750 politiske fanger i Aserbajdsjan fra perioden 1992-1995. Kilden oplyste herudover, at den ikke var bekendt med, at der foregår systematisk forfølgelse af ansatte i OPON, men at det mere går ud over journalister og/eller politiske opponenter. Kilden havde ikke hørt om, at der i 1999 har været sager/arrestationer vedrørende ansatte i OPON, eller at der i dag verserer sådanne sager. Det var kildens indtryk, at der mere eller mindre er tale om et afsluttet kapitel.

En anden vestlig ambassade (IV), der ønskede at være anonym, oplyste ligeledes, at den ikke havde oplysninger om, at der for nylig er blevet foretaget arrestationer, eller at der er nogen verserende

retssager vedrørende ansatte i OPON. Kilden oplyste endvidere, at der i pressen har været skrevet om to amnestier omfattende OPON ansatte. Kilden vurderede, at personer, der var ansat i OPON i byerne Baku, Kazakh og Agstafin, i årene 1994-1995, fortsat kan være i risiko for at blive anholdt. Kilden tilføjede, at fem personer fra OPON blev udleveret i perioden 1998-2001 fra Rusland til Baku (jfr. bilag 4).

En tredje vestlig ambassade (III), der ønskede at være anonym, oplyste, at den havde fået forelagt cirka to til tre sager vedrørende tidligere ansatte i OPON. Kilden oplyste videre, at retssagerne vedrørende de pågældende varede frem til 1997-98. Nogle flygtede til udlandet og blev dømt in absentia eller kom på en liste, der er fortrolig, over eftersøgte personer. Kilden tilføjede, at sådanne personer risikerer at blive anholdt, hvis de vender tilbage til Aserbajdsjan. Kilden var ikke bekendt med, at der havde været nogen nye sager siden 1998. Kilden mente endvidere, at der havde været cirka 10 sager, hvor Aserbajdsjan havde anmodet andre lande om at udlevere mistænkte personer.

Kilden havde ikke kendskab til, at en person skulle kunne sidde i fængsel i tre år uden at være blevet stillet for en dommer. Kilden oplyste, at det forekommer sandsynligt, at personer, der var medlem af OPON i perioden 1994-95, risikerer at blive arresteret. Kilden tilføjede, at dette omvendt ikke gælder for personer, der var ansat før denne periode, idet de dengang var meget værdsatte. Kilden kunne ikke komme med supplerende oplysninger om, hvorvidt dette alene gjaldt profilerede medlemmer eller alle medlemmer af OPON. Kilden mente, at det forekom logisk, at det var personer, der var ansat i områderne Baku, Kazakh- eller Agstafin, der risikerede at blive anholdt.

Kilden bemærkede, at spørgsmålet om Eldars liste havde haft stor indflydelse på diskussionen omkring Aserbajdsjan's fortsatte medlemskab af Europarådet. Nogle lande hævder således, at der blandt de fængslede er terrorister, som retmæssigt er i fængsel.

OSCE oplyste, at ansatte i OPON dengang begik mange forfærdelig ting, og at det bliver husket i samfundet. Størstedelen af befolkningen er således imod løsladelsen af de pågældende personer. Kilden tilføjede, at ved mistanke om, at der er blevet begået en forbrydelse, risikerer man retsforfølgelse, eller sker der ikke noget. Kilden kunne ikke oplyse noget generelt om, hvor lange straffe de pågældende er blevet idømt, idet det afhænger af den konkrete sag. Kilden oplyste supplerende, at spørgsmålet om de politiske fanger er meget vanskeligt, og at mange ikke kender detaljerne i disse sager. Kilden pointerede vigtigheden i, at det sikres, at der er tale om politiske fanger, hvis de pågældende skal løslades. Der har været givet tre amnestier, herunder i august, oktober og december 2001, i hvilke forbindelser cirka 200 personer er blevet løsladt. Kilden vurderede endvidere, at det ikke er sandsynligt, at personer risikerer at blive anholdt ved en tilbagevenden til Aserbajdsjan blot som følge af ansættelse i OPON. Kilden vurderede endvidere, at der er en ændret attitude hos myndighederne i dag, hvilket blandt andet skyldes pres fra det internationale samfund. Kilden havde ikke kendskab til konkrete, verserende, sager vedrørende ansatte i OPON.

En europæisk organisation, der ønskede at være anonym, oplyste, at den ikke har kendskab til, at der er verserende sager vedrørende ansatte i OPON, eller hvor mange af de politiske fanger, der har med OPON at gøre. Kilden oplyste, at listen over politiske fanger hele tiden skal opdateres, da der kommer oplysninger om nye politiske fanger. Kilden vurderede, at Eldars liste er meget pålidelig. Kilden oplyste endvidere, at der er tre sager, som er blevet genåbnet, men at der ikke er afsagt domme i sagerne endnu. Kilden bemærkede i den forbindelse, at to af de anklagede har klaget over

spørgsmål vedrørende retsgarantier. Kilden havde ikke nogen oplysninger om nye amnestier. Kilden udleverede en liste over fængsler, der er vedlagt som bilag 5.

Det fremgår af notatet, som blev udleveret af Institute of Peace and Democracy (se bilag 2), at SNG-landene har udleveret mindst 13 personer, der havde forbindelse til martsbegivenhederne. Desuden var der ifølge tallene i juni 1995 stadig 29 personer, der var eftersøgt i forbindelse med martsbegivenhederne. En del af dem blev arresteret i 1996, én (oprørslederen Makhir Dzhavadov) rejste i begyndelsen af 1996 til Østrig, hvor han fik politisk asyl. Mindst én herudover befinder sig i Holland.

3. Kup- og attentatsforsøg

- **Hvor mange kupforsøg har der været mod præsidenten Haidar Aliyev, og hvor mange attentats forsøg mod sønnen Ilkham Alijev?**

En vestlig ambassade (IV), der ønskede at være anonym, oplyste, at der i perioden 1993 til 2000 i alt har været fem kendte kupforsøg mod den siddende præsident. Derimod kendte kilden ikke til eventuelle attentatsforsøg mod præsidentens søn. Kupforsøgene (til en nærmere beskrivelse af kupforsøgene jfr. bilag 6) omfatter:

1993 july-august: Lenkoran begivenhederne

1993-94: Generalernes komplot

1994 oktober: Ganja begivenhederne

1995 marts: OPON komplottet

1998-2000: Obersternes komplot

Human Rights Center of Azerbaijan mente, at hvert år har haft sit kupforsøg mod præsidenten, men at der ikke er forekommet attentatforsøg mod sønnen.

4. Fabrikken Sattarkhan

- **Bliver der illegalt fremstillet våben på fabrikken Sattarkhan, der producerer udstyr til olieboring, blev direktøren dræbt i marts 2000 og hvordan, og hvem var hans souschef?**

Human Rights Center of Azerbaijan mente ikke, at det er muligt illegalt at producere våben på Sattarkhan fabrikken, men at det måske kan have været muligt under sovjettiden. Kilden havde ikke kendskab til det angivelige drab i marts 2000 på direktøren, men mente, at det forekommer, at mafiaen begår drab på forretningsfolk.

En vestlig ambassade (IV) oplyste, at fabrikken før systemskiftet var center for modstanden mod Sovjetunionen. Kilden havde hørt, at der i 1993 skulle være blevet produceret våben på fabrikken, men da oplysningerne er klassificerede, er det ikke muligt, at få dem verificeret. Kilden oplyste endvidere, at fabrikken i 1995/1996 indgik et joint venture med en canadisk virksomhed, men at produktionsniveauet på fabrikken i dag er stærkt nedsat.⁵ Kilden benægtede, at der i dag skulle forekomme illegal våbenproduktion på fabrikken. Kilden havde ikke kendskab til et angiveligt mord på fabrikkens direktør, men mente, at der forekommer mange sager i forbindelse med økonomisk kriminalitet.

---

⁵ Delegationen beså fabriksanlægget udefra og kunne konstatere, at størstedelen af bygningerne var forfaldne med ituslåede vinduer osv. Kun i få bygninger forekom der aktivitet.

5. Politisk opposition generelt

Popular Front of Azerbaijan oplyste, at der findes 38 registrerede partier og lige så mange partier, som ikke er registrerede.

En vestlig ambassade (IV), der ønskede at være anonym, oplyste, at der i Aserbajdsjan findes cirka 40 oppositionspartier, hvoraf de fleste er registrerede. Ikke-registrerede partier kan have problemer med at være aktive, og for eksempel må et sådant parti ikke hænge sit partiskilt op offentligt, men det indebære ikke, at et parti eller dets underafdelinger bliver lukket. Kilden mente, at afslag på registrering kan være en form for chikane. Det er sjældent, der forekommer retssager mod ikke-registrerede partier, og kilden kendte kun til to tilfælde af retssager mod partimedlemmer fra et ikke-registreret partis lokale afdelinger. En anden vestlig ambassade (II), der også ønskede at være anonym, anførte, at et ikke-registreret parti ikke er ensbetydende med, at det er illegalt, men ikke-registrering medfører, at det kan være vanskeligere at være aktiv.

OSCE mente ikke, at ikke-registrerede partier har problemer. Kilden mente endvidere, at der findes for mange partier, og at kun fire til fem af partierne kan anses for at være ægte partier. Partierne kan deles op i klassiske og reformistiske fløje, som gerne vil have politisk magt, og hvis formænd ønsker at opfylde personlige ambitioner, men som ikke har de nødvendige partiprogrammer, og som mangler basal viden om demokratiske processer. Der findes ingen præsidentkandidat, som hele oppositionen kan samles om.

Et ikke-registreret parti er Gejrat (Qeyret)⁶, der betyder værdighed. Formanden for partiet er Ashraf Farzali Mehdiyev, der opstillede som kandidat ved præsidentvalget i 1998, hvor han fik 0,9% af stemmerne. Formanden er dertil formand for Komiteen af foreningen af ofre for den politiske Undertrykkelse⁷, og formand for Karabakh Komiteen. Formanden oplyste, at partiet blev stiftet i februar 1996, at det har cirka totusinde medlemmer, heriblandt tidligere OPON ansatte, og at partiet er i færd med at opbygge partifilialer i Holland og Tyskland. Partiet fik afslag på registrering i 1996 og ansøgte igen i 1999. I midten af 2001 blev der stillet krav om, at det skulle samle ettusinde underskrifter for at kunne blive registreret. Partiet samlede syvtusinde, og til trods for, at alle dokumenter var i orden, blev det igen nægtet registrering. Justitsministeriets forklaring på afslaget var ifølge kilden, at præsidenten personligt havde nedlagt forbud mod at registrere partiet. Formanden forklarede endvidere, at han to gange har opstillet som præsidentkandidat, og at der hver gang har været store problemer med opstillingen, og at han blev forment adgang til medierne, herunder TV. Kilden mente endvidere, at han to gange har været udsat for trusler på livet, og at der har været ført 20 retssager mod ham. Kilden forklarede, at partiet for fem år siden har haft problemer med myndighederne, idet 20 partimedlemmer ved et møde blev arresteret og fængslet,

---

⁶ I det aserbajdsjanske alfabet findes der udover "e" også et "e", som står på hovedet og er omvendt. Partinavnets to e'er er sådanne omvendte e'er.

⁷ Association of Azerbaijan of the Victims of the Political Repression (Азербайджанская Ассоциация Жертв Политических Репрессий) Organisationen varetager interesserne fra de tidligere ofre fra Stalintidens og Sovjetunionens undertrykkelse, herunder ofrenes krav om rehabilitering.

men løsladt igen efter to uger. Situationen som ikke-registreret parti, gør, mener formanden, partimedlemmerne nervøse.

Azerbaijan Young Lawyers's Union mente, at partiformanden for Gejrat er den eneste politiske person i Aserbajdsjan der i dag kan udtale sig frit, uden at det får følger, og Association of Lawyers of Azerbaijan anførte, at partiet er kendt for at have radikale meninger. Human Rights Center of Azerbaijan oplyste, at der i øjeblikket føres en retssag mod formanden, idet han offentligt har kaldt præsidenten en kurder. Derimod havde OSCE ikke hørt om, at partiet eller formanden har problemer med myndighederne, eller at der forekommer retssager.

Popular Front of Azerbaijan (reformist), som var det første parti, der blev etableret i Aserbajdsjan, nemlig i 1989 inden Aserbajdsjans selvstændighed, og som er tidligere regeringsparti, er i dag Aserbajdsjans største oppositionsparti. Tilsammen er oppositionen repræsenteret i parlamentet med 10 medlemmer, og heraf stilles de seks af Popular Front of Azerbaijan. Partiet oplyste, at det indgår i flere alliancer og blokke, og at det samarbejder med to ikke-registrerede partier, herunder partiet Progress. Partiet mente ikke, at samarbejdet med ikke-registrerede partier giver problemer, eller at et sådant samarbejde kan være forbundet med risiko for nogen af parterne. Problemet for ikke-registrerede partier er, ifølge partiet, at de ikke har juridiske rettigheder, og at der derudover kan være andre småproblemer. Af og til er der beretninger i pressen om problemer, men spørgsmålet om registrering eller ikke-registrering, mente kilden, betyder ikke ret meget, for alle, uanset hvilket parti de kommer fra, kan risikere at blive arresteret. Således anførte partiet, at 50 af dets medlemmer i dag sidder fængslet, og at de må defineres som politiske fanger.

Popular Front of Azerbaijan anførte, at Aserbajdsjan ikke er et demokratisk land, idet alle valg inklusive kommunalvalgene har været problematiske. Desuden overtrædes menneskerettighederne, og der findes udbredt korrupsion. Partiet mente ikke, at betingelserne for at udøve politisk aktivitet er gode, og at befolkningen har mistet respekten for politikere. Partiet troede dog på, at oppositionen kan vinde kommende valg, såfremt de gennemføres efter internationale demokratiske standarder, og i øjeblikket arbejder partiet på at forene oppositionen til et politisk kraftfuld demokratisk center.

Popular Front of Azerbaijan afviste, at noget parti eller nogen politiske aktiviteter skulle have forbindelser til eventuelle væbnede grupper eller ekstremister. Partiet anførte, at det afviser enhver form for vold, og at alle politiske aktiviteter skal holdes inden for lovens rammer.

Human Rights Center of Azerbaijan mente heller ikke, at noget politisk parti i Aserbajdsjan råder over eller har forbindelser til væbnede enheder.

Institute of Peace and Democracy anførte, at ingen politiske partier i dag ønsker at blive affilieret med de tidligere OPON politienheder.

6. Den 11. september 2001

- **Er der efter den 11. september 2001 sket en skærpelse af holdningen over for den politiske opposition og pressen, og er antallet af politiske fanger øget?**

Human Rights Center of Azerbaijan mente ikke, at der efter den 11. september 2001 kunne ses nogen ændringer i forhold til den politiske opposition. Der er dog sket en skærpelse af forholdene for religiøse grupper, herunder for de muslimske grupper wahabister og Hizb-ut-Tahrir m.fl. Dertil føjer sig en sag om tolv missionærer, som blev anholdt efter anklager om at have deltaget i kampene i Tjetjenien. Kilden ville dog ikke entydigt tilskrive dette som en følge af terrorangrebet i USA, men mente, at sådanne grupper også før har haft problemer i Aserbajdsjan.

En international organisation, der ønskede at være anonym, anførte, at der efter den 11. september 2001 er sket en skærpelse af sikkerhedskontrollen i lufthavnen. Med hensyn til den politiske opposition og pressen kunne kilden ikke se, at der er sket nogle forandringer overhovedet. Situationen for pressen ligner den russiske situation, hvor pressen intimideres administrativt for eksempel af skattevæsenet. Udenrigspolitisk er der sket en tilnærmelse til Iran samtidigt med, at Aserbajdsjan har givet sin fulde støtte til USA.

En vestlig ambassade (IV), der ønskede at være anonym, anførte, at forholdet mellem Aserbajdsjan og USA efter den 11. september 2001 har forbedret sig. Indenrigspolitisk er der fra december 2001 sket en forbedring af forholdene for pressen, idet myndighederne har udstedt flere presselicenser, og idet igangværende retssager mod pressen er bortfaldet. Der er dog fortsat pres på oppositionspolitikere.

En vestlig ambassade (III), der ønskede at være anonym, mente, at den 11. september 2001 kun har ført til få forandringer. For eksempel er retorikken om antiterrorisme rettet mod Nagorno Karabakh blevet skærpet. Nogle moskeer, som tilhører wahabisterne, er blevet lukket, og nogle udenlandske missionærer har fået forbud mod at aktionere i Aserbajdsjan.

En vestlig ambassade (II), der ønskede at være anonym, mente, at forholdene for tjetjenske og afghanske flygtninge i Aserbajdsjan er blevet strammet. Derimod mente kilden ikke, at presseforholdene har ændret sig, idet de var også vanskelige før den 11. september 2001.

En vestlig ambassade (I), der ønskede at være anonym, anførte, at forholdene for kristne og muslimske grupper efter den 11. september 2001 er blevet vanskeligere. Terrorangrebet har også styrket antiretorikken mod Nagorno Karabakh, hvorefter armenerne er terrorister, og hvorefter Aserbajdsjan er udsat for armensk terror.

Popular Front of Azerbaijan mente ikke, at den 11. september 2001 har ført til væsentlige indenrigspolitiske ændringer, men at det udenrigspolitisk har ført til en forbedring af Aserbajdsjans forhold til såvel USA som Rusland, og at Aserbajdsjans forhold til Rusland og Iran nu er mindre spændt.

7. Tilfangetagne armenske og aserbajdsjanske soldater

- **Hvor mange hhv. armenske og aserbajdsjanske soldater holdes fortsat fanget i Armenien og Aserbajdsjan?**
- **Bliver der fortsat taget fanger ved grænseområdet, i så fald hvor mange, og hvad sker der med dem?**
- **Kendes der tilfælde, hvor tilfangetagne aserbajdsjanske soldater er blevet frigivet af armenske desertører?**

En international organisation, der ønskede at være anonym, oplyste, at de sidste krigsfanger fra konflikten mellem Aserbajdsjan og Armenien ifølge officielle kilder, dvs. det aserbajdsjanske Indenrigsministerium, blev udvekslet i 1999, og at der i dag ikke findes azeriske krigsfanger i Armenien, men tilføjede, at emnet bliver brugt som et element i den politiske proces. Kilden selv havde ikke kendskab til, at der i dag fortsat skulle befinde sig armenske krigsfanger i Aserbajdsjan og omvendt azeriske krigsfanger i Armenien som følge af den tidligere konflikt.

En vestlig ambassade (II), der ønskede at være anonym, oplyste, at der fortsat findes to azeriske krigsfanger i Armenien, og at én af disse ikke ønsker at vende tilbage til Aserbajdsjan.⁸ Kilden tilføjede, at nogle krigsfanger i flere år blev holdt som arbejdsslaver. Kilden tilføjede endvidere, at antallet af døde i konflikten endnu ikke er opgjort.

Med hensyn til nyere tilfangetagninger oplyste en international organisation, der ønskede at være anonym, at det forekommer, at azeriske soldater deserterer til armensk militær for at undgå videre militærtjeneste, og at det også sker, at armenske soldater af samme grund deserterer til Aserbajdsjan. Soldaterne bliver fængslet og ofte bliver de ret hurtigt sendt tilbage til de respektive lande. Kilden anførte, at desertørerne under fængslingen ikke udsættes for tortur eller andre overgreb. Kilden fortalte endvidere, at der i år 2000 var en sag, der førte til kritik i pressen af myndighedernes behandling af desertørerne, idet en armensk desertør efter seks måneders fængsel i Aserbajdsjan blev sendt tilbage til Armenien, hvor han efter at have måttet fortsætte sin militærtjeneste begik selvmord.⁹

Human Rights Center of Azerbaijan anførte, at der er forlydende om, at der på grund af de dårlige forhold i aserbajdsjansk militær, bliver begået drab og selvmord, og kilden ville ikke afvise rigtigheden heraf. Endvidere oplyste kilden, at det ikke er ualmindeligt, at azeriske soldater i grænseområderne til Armenien lader sig fange af armensk militær for at undgå fortsat militærtjeneste.

---

⁸ Oplysningerne er efterfølgende blevet verificeret af den tysk-russiske organisation Arbeitsgruppe zur Freilassung von Gefangenen und Geiseln und Suche von Vermissten des Karabach-Konfliktes, som supplerede, at de to krigsfanger sidder fængslet i det armenske Sikkerhedsministeriums fængsel. Organisationen oplyste desuden, at begge sider er overbeviste om, at modparten fastholder et større antal gidsler.

⁹ Arbeitsgruppe zur Freilassung von Gefangenen und Geiseln und Suche von Vermissten des Karabach-Konflikte oplyste, at sådanne deserterede soldater af frygt for repressalier i hjemlandet ikke oplyser, at de er desertører.

Human Rights Center of Azerbaijan oplyste, at der i grænseområderne tages gidsler, og at disse omfatter såvel soldater som civile personer, men at antallet bliver stadig mindre. I år 2001 blev der taget mellem fire til seks azerier.

Human Rights Center of Azerbaijan mente, at det er vel muligt, at armenske soldater frigiver tilfangetagne azeriske soldater.

En international organisation, der ønskede at være anonym, havde ikke hørt om tilfælde, hvor armenske soldater samtidigt med deserteringen skulle have befriet tilfangetagne azeriske soldater.

En vestlig ambassade (II), der ønskede at være anonym, kunne oplyse, at landets asylmyndigheder også har haft armenske asylansøgere, der som motiv fremførte, at de ved deserteringen samtidigt frigav tilfangetagne azeriske soldater. Ambassaden har via en kilde fået undersøgt alle sager, hvor der har været angivet navne på krigsfanger, og alle har vist sig at være urigtige.

8. Liste over konsulterede kilder

Association of Lawyers of Azerbaijan: Aslan Z. Ismailov, Attorney at Law.

A.Z. Ismailov er en kendt advokat og tidligere regeringsrådgiver. Siden 1998 har han ydet retshjælp i menneskerettighedssager, herunder især i sager angående krænkelser af ytringsfriheden. For disse aktiviteter blev han i 1999 ekskluderet fra Justitsministeriet Kollegium og truet med også at blive frataget sin licens til at udøve advokatvirksomhed. Hans sag er ført for de aserbajdsjanske myndigheder og det internationale samfund af International League for Human Rights.

Azerbaijan Young Lawyers's Union: Nadir A. Adilov, Chairman, and Vice-Chairmans.

Organisationen blev stiftet i 1999 og er registreret i Justitsministeriet. Den oplyser, at den består af ti medlemmer, og at den ikke modtager offentlig finansiel støtte, men støttes ved frivillige bidrag og af jurastuderende. Enkelte projekter støttes af internationale organisationer f.eks. IOM og andre udenlandske organisationer som f.eks. American Bar Association. Organisationen er medlem af International Association of Young Lawyer's.

European Organisation.

Human Rights Center of Azerbaijan: Eldar E. Zeynalov, Director, and Zaliha I. Tahirova, Coordinator of Women's Program.

Organisationen blev stiftet i 1993 af journalist Eldar Zeynalov, som fortsat er organisationens formand. Den er og har været involveret i en lang række aktiviteter, og konsulteres bl.a. i spørgsmål om politiske fanger i Aserbajdsjan. Organisationen er en af grundlæggerne til Caucasian NGO Forum for Peace, medlem af den engelskbaserede organisation Early Warning and Early Response og medlem af World Organization Against Torture samt koopererende medlem af International Helsinki Federation.

International Organisation.

Institute of Peace and Democracy: Dr. Arif Yunusov, Chief Department of Conflictology and Migration Studies.

Organisationen blev stiftet i 1994 og registreret i marts 1996. Det er et projekt under Azerbaijan Council of Dialogue of Women of Transcaucasus for Peace and Democracy. Lederen og stifteren af instituttet Dr. Leyla Yunus grundlagde den første NGO i Azerbadjsjan i 1988, nemlig Protection of Human Rights in Soviet Azerbaijan, og var medstifter af Azerbaijan Popular Front. Instituttet består af en række afdelinger, herunder Department of Human Rights Protection og Department of Conflictology Studies. Organisationen er medgrundlægger af Azerbaijan Human

Rights Ressource Center, der støttes af US Information Service in Azerbaijan og Open Society Institute of America.

Mehdiyev, Ashraf Farzali: General Secretary of the Party of "Geirat", President of the Association of Azerbaijan of the Victims of the Political Repression, and Former Candidate of the Presidency of Azerbaijan Republic.

OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe, Office in Baku): Bogdan Marczewski, Deputy Head of Office, and staff.

Popular Front of Azerbaijan (Azerbaycan Xalq Cebhesi Partiyasının): Fuad Mustafaev, Co-Chairman and staff.

Western Embassy I

Western Embassy II

Western Embassy III

Western Embassy IV

9. Bilag

Bilag 1: Kort over Aserbajdsjan,.

Bilag 2: Notat om OPON. Kilde: Institute of Peace and Democracy.

Bilag 3: Ikke-komplet liste over politiske fanger i Aserbajdsjan. Kilde: Human Rights Center of Azerbaijan

Bilag 4: Liste over udleverede OPON-medlemmer fra Rusland. Kilde: Western Embassy IV.

Bilag 5: Liste over fængsler i Aserbajdsjan.

Bilag 6: Oversigt over kupforsøg mod den aserbajdsjanske præsident. Kilde: Western Embassy IV.

Bilag 1: Kort over Aserbajdsjan

Bilag 2: Notat om OPON. Kilde: Institute of Peace and Democracy

**Bilag 3: Ikke-komplet liste over politiske fanger I Aserbajdsjan.
Kilde: Human Rights Center of Azerbaijan**

**Bilag 4: Liste over udleverede OPON-medlemmer fra Rusland.
Kilde en vestlig ambassade (IV)**

In 1998-2001 5 members of OPON were extradited to Baku from Russia. Here is a list of people:

1. Alekperov Fuad. Arrested in Russia in Summer 1998 and extradited to
➤ Azerbaijan
2. Aliyev Feyruz, Arrested and extradited in Russia in Spring 1998
3. Aslanov Isa Alyanagli oglu. Arrested by law-enforcement employees from Agstafa region of Azerbaijan in Tolyati city and extradited to Baku in
➤ February 1998.
4. Zeynalov Zeynal. Arrested in Russia and extradited to Baku in Spring
➤ 1998.
5. Rasulov Shakir, arrested and extradited in Spring 1998.

Bilag 5: Liste over fængsler i Aserbajdsjan

**Bilag 6: Oversigt over kupforsøg mod den aserbajdsjanske præsident.
Kilde en vestlig ambassade (IV)**

July-August 1993 "Lenkoran Events"

Alkaram Gumbatov, head of a military unit in Lenkoran declares an independent "Talysh-Mugam Republic," which enjoys no mass public support.

1993-94 "General's Plot"

Vahid Musayev, the head of staff of the National Army is accused of masterminding a plot to overthrow the Aliyev government. Many arrests ensue (Musayev is still in hiding outside of Azerbaijan).

October 1994 "Ganja Events"

Prime Minister Suret Husseynov is accused by Aliyev for attempting to overthrow the government. He and his Ganja-based "supporters" are eventually arrested.

March 1995 "OMON Plot"

Violent reaction from special forces when Aliyev/MVD tried to abolish them. Beat up Presidential Guard; Organized by Rovshan and Mahir Javadov.

1998-2000 "Colonel's Plot"

The head of Ganja's police department, Natiq Effendiyev, and others are accused of working with Rasul Guliyev to overthrow Aliyev.